

Recenze

Stejskal, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář.*

1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 576 s., ISBN 978-80-7552-229-0

Nakladatelství Wolters Kluwer se již delší dobu systematicky snaží – jím vydávanou odbornou literaturou – zaplňovat „bílá místa“ z různých oblastí práva, právo životního prostředí přitom nevyjímá.

V roce 2016 vydalo uvedené nakladatelství komentář k jednomu ze základních pramenů a současně i stavebních prvků českého práva životního prostředí, kterým je bezpochyby zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“). Tento zákon tvoří – spolu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, a se zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), pomyslnou trojici patrně nejdůležitějších zákonů pro oblast teorie i praxe v oblasti ochrany, péče a tvorby životního prostředí v České republice.

Komentovaný zákon zastává do jisté míry specifické místo mezi právními předpisy ochrany životního prostředí. Přináší totiž nejen speciální územní a druhovou ochranu, ale rovněž ochranu obecnou, kdy jsou plošně chráněny ekosystémy a krajinné celky, rozmanitost forem života, volně žijící živočichové, planě rostoucí rostliny i prvky neživé přírody. Kromě toho logicky plní zastřešovací funkci nad některými dalšími složkovými zákony a svým velkým rozsahem se blíží kodexové úpravě. Právní úprava ochrany přírody a krajiny, včetně ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, je přitom jednou z nejtradičnějších a nejstarších v oblasti současného českého systému práva životního prostředí.

Po několika letech jde o další příspěvek do nevelké množiny komentářů zákona o ochraně přírody a krajiny.¹ Od vydání posledního z nich uběhlo již více než šest let. Během nich došlo k celé řadě zásadních změn nejen právního řádu jako takového (v čele s rekodifikací soukromého práva, která se pochopitelně promítla i do právní regulace ochrany přírody a krajiny), ale též k přijetí řady novelizací komentovaného zákona a pokračujícího vývoje judikaturního náhledu na řadu jeho institutů (a to jak na úrovni práva vnitrostátního, tak také na úrovni práva unijního). Recenzovaný komentář proto reaguje na všechny změny legislativy i judikatury, ke kterým v posledních letech došlo v oblasti právní úpravy ochrany přírody a krajiny a v souvisejících oblastech.

Autorem komentáře je doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., který je nejen zkušeným pedagogem (v současné době působícím na katedře správního práva Západočeské univerzity v Plzni a na katedře práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze), autorem či spoluautorem mnoha odborných článků a publikací zaměřených na právo životního prostředí a ochranu přírody a krajiny zvláště,² ale též vášnivým ornitologem

¹ PEKÁREK, M., PRŮCHOVÁ, I., DUDOVÁ, J. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář.* Brno: Iuridica Brunensia, 1995, Právo a současnost; sv. 7, 198 s., ISBN 80-859-6417-1; PRCHALOVÁ, J. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000 s komentářem a prováděcími předpisy.* 2. vydání. Praha: Linde, 2010, 431 s., ISBN 978-80-7201-806-2; MIKO, L., BOROVIČKOVÁ, H. a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 600 s., ISBN 978-80-7179-585-8.

² Příkladmo lze z těch nejpodstatnějších uvést jeho autorské publikace *Trestněprávní odpovědnost na úseku ochrany životního prostředí.* Praha: Ediční středisko PF UK, 2002; *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost.* Linde Praha a.s., 2006; *Prosazování právní odpovědnosti v ochraně*

a člověkem celoživotně doslova „zapáleným“ pro ochranu přírody. Vojtěch Stejskal, který má takřkajíc ochranu přírody „v rodině“ (zakladatelem moderní ochrany přírody v Československu byl jeho praděd Rudolf Maximovič),³ stál mj. v roce 2001 u zrodu České společnosti pro právo životního prostředí⁴ a především jeho zásluhou celé ty roky vychází časopis České právo životního prostředí. Osobě autora recenzovaného komentáře a jeho odborné činnosti byl věnován prostor též v jenom z posledních čísel časopisu Právní rádce.⁵

Jádrem publikace je po teoretickém a historickém úvodu do problematiky komentář k jednotlivým paragrafům zákona. Jsou zde uvedeny i vstupní informace o jednotlivých částech zákona, dále seznamy relevantních souvisejících ustanovení a souvisejících právních předpisů. Příloha publikace obsahuje též celý aktuální text vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny. Vzhledem ke skutečnosti, že tento zákon představuje v řadě částí i transpozici unijního práva, jsou na příslušných místech rozebrány i relevantní prameny unijního práva, především směrnice 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a směrnice 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků. Za velmi důležité – z hlediska účelů komentáře a pro potřeby čtenáře – považuji, že k jednotlivým komentovaným ustanovením jsou připojeny výňatky ze soudní judikatury. Její stěžejní prvky tvoří zejména citovaná rozhodnutí Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Soudního dvora EU. Odkazy na závěry posledně jmenovaného soudu, které vychází z důkladné analýzy judikatury této unijní soudní instance (publikované Ministerstvem životního prostředí již v roce 2011),⁶ jsou v mnohém poučné jak pro všechny uživatele zákona o ochraně přírody a krajiny, tak i pro zákonodárce, jehož čeká schvalování některých dílčích změn komentovaného zákona.⁷ V textu je průběžně odkazováno i na relevantní odbornou literaturu a metodické dokumenty (zejména z oblasti Ministerstva životního prostředí). Tím se tento komentář významně odlišuje od předchozích (výše citovaných) komentářů zákona o ochraně přírody a krajiny.

Nezbývá než shrnout, že autor v tomto prakticky zaměřeném komentáři zhodnotil výsledky své dlouhodobé pedagogické a publikační činnosti. Lze jej proto doporučit pro rozmanitý okruh čtenářů a uživatelů především z řad podnikatelů, úředníků, soudců, advokátů, osob z oblasti vysokých škol, vědy a výzkumu, nevládních neziskových organizací nebo vlastníků pozemků.

JUDr. Ondřej Vícha, Ph.D.

katedra správního práva a finančního práva

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

biodiverzity. Nakladatelství Eva Rozkotová – IFEC Praha, 2006; nebo *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012. Z publikací, kde byl Vojtěch Stejskal spoluautorem, lze opět pouze příkladmo uvést např. STEJSKAL, V., VILÍMKOVÁ, V. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy s komentářem*. Praha: Linde, 2005; STEJSKAL, V., VÍCHA, O. *Zákon o předcházení ekologické újmy a o její nápravě s komentářem*. Praha: Leges, 2009; nebo STEJSKAL, V., MÜLLEROVÁ, H. *Ochrana zvířat v právu*. Praha: Academia, 2013.

³ K jeho osobě blíže srov. STEJSKAL, V. Sto dvacet let od narození Rudolfa Maximoviče, zakladatele moderní ochrany přírody v Československu. *Ochrana přírody* 61, 2006, s. 170–172.

⁴ Bližší informace o této společnosti lze nalézt na jejích webových stránkách <http://www.cspzp.com>.

⁵ Zajímavý právník podle Filipa Dienstbiera. *Právní rádce* č. 5/2016, s. 74.

⁶ STEJSKAL, V., VÍCHA, O. *Judikatura Soudního dvora Evropské unie v oblasti ochrany přírody*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2011.

⁷ Srov. např. sněmovní tisky č. 501 a 739, oba dostupné na <http://www.psp.cz>. K prvnímu z nich srov. MANA, V. Novela zákona o ochraně přírody a krajiny: lepší postavení pro obce. *Veřejná správa* č. 18/2015, s. 8–10.